

PAREMPI LÄHIÖPARANNUS

Haaste sosiaali- ja terveystoimelle

Lähiöparannus - arjen perusparannus

Miljoona suomalaista asuu lähiöissä. Nyt liikkeelle lähtenyt perusparannus koskee siis suurta osaa suomalaisista. Tilannetta ei pidä jättää vain rakennustekniseksi parannukseksi vaan toteuttaa samalla elämänlaadun perusparannus.

Nyt on mahdollista korjata lähiöiden toiminnallisia ja rakenteellisia puutteita, toimia laajalla rintamalla asukkaiden parhaaksi.

Lähiöparannus on sosiaali- ja terveystoimelle suuri tilaisuus muuttaa lähiöarkea, tehdä omista tavoitteistaan totta:

- konkretisoida ehkäisevä sosiaalipolitiikka ja terveyden edistäminen
- luoda toimiva lähipalveluverkosto
- mahdollistaa sosiaali- ja terveystoimen avopalvelut.

Käytettävissä on poikkeukselliset voimavarat. Yhteistyöhön rakennusteknisen korjauksen kanssa on lähdettävä heti alusta mukaan.

Parempi koti,
viihtyisämpi porrashuone
lähiökorjauksen jälkeen.

Talon yhteistilaa voi käyttää
palvelutilana.

Julkiset tilat asukkaiden käyttöön.

Asukkaiden toivomukset ja tarpeet
huomioon kun koti korjataan.

Vanhuksille ja vammaisille
sopivia asuntoja.

Lähiökorjaus tuo alueelle työpaikkoja
- jos niin halutaan.

Näin tehdään lähiöparannus paremmin:

1. Asukkaat mukaan

Asukkaat, heidän tarpeensa ja toiveensa tulee ottaa suunnittelun lähtökohdaksi. Asukkaiden osallistuminen suunnitteluun on myös hyvä alku ja jatko asukastoiminnalle, jolla on merkitystä sekä ihmisten viihtymiselle että lähiöiden kunnan säilymiselle jatkossa.

4. Alue kokonaisuutena

Lähiöstä tulee laatia kokonaissuunnitelma, jotta löydetään paikat tarvittaville palvelu-, harrastus- ja työtiloille, kulkureitit saadaan esteettömiksi ja alueen viihtyisyyttä voidaan parantaa. Erilaisten ulko- ja sisätilojen, sekä julkisten että taloyhtiökohtaisten tilojen käyttömahdollisuuksia tarkastellaan alueellisina, korttelikohtaisina ja talokohtaisina. Toteutuminen etenee sitten talo talolta, yksityiskohta yksityiskohdalta.

Kartan selite

A= Aluetupa, B= Invasauna, C= Askartelupiste, G= vaihtoehtoinen sijainti ryhmäasunnolle 1.asuinkerroksessa, H= Elinkaariasunto,

●●● =rakennettava esteetön jalankulkuyhteys.

Kuva: Lotta Kari-Pasonen 1996

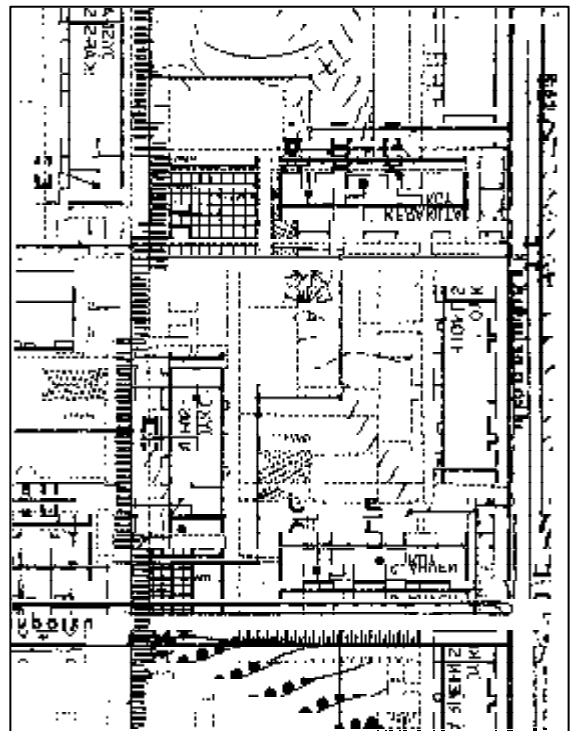

2. Sosiaalinen ja tekninen yhdessä

Tekninen toimi ei selviä lähiöparannuksesta yksin eikä myöskään sosiaali- ja terveystoimi. Yhteistyö vaatii kultakin mukana olijalta uudenlaisten työtapojen oppimista ja avointa mieltä.

3. Yhteistyökumppaneita on monta

Kun työ etenee, yhteistyökumppanien määrä lisääntyy: rakennuttaja, kiinteistönhuolto, kulttuuri-, opetus-, nuorisotoimi, seurakunta, kauppa, liikenneittäjä, erilaiset järjestöt ja vapaaehtoiset.

6. Yhteistilat

Talojen pohjakerroksissa on usein vajaakäyttöistä tilaa. Hyvien kulkuyhteyksien varrella olevia tiloja voisi muuttaa alue- tai korttelituviksi. Tämä vaatii yhteistä suunnittelua ja rahoitusta sekä sopimuksia käytöstä. Alueen päiväkotia, koulu tai terveysasema voi toimia asukkaiden yhteistilana. Yhteistilojen aikaansaaminen vaatii ennakkoluottomuutta, neuvokkuutta ja joustavuutta.

7. Uudet asumisratkaisut

Sosiaali- ja terveystoimen avopalvelujen onnistuminen edellyttää vanhuksille ja vammaisille sopivia asuntoja. Lähiöparannuksen yhteydessä on mahdollista toteuttaa erilaisia avopalvelua edistäviä tiloja:

- palvelu- ja välimuotoisia asuntoja,
- yhteistiloja tukemaan itsenäistä elämää kotona, esim ateriapalvelupisteitä,
- perhepäivähoitajien rospuuttotiloja,
- asuntopäiväkoteja

5. Liikkumisesteetön ympäristö

Liikkumisesteet tulee poistaa niin sisällä kuin ulkona:

- asunnoissa
- yhteistiloissa
- pihilla
- kulkureiteillä.

8. Arjen pienet asiat

Asuinympäristössä on paljon pieniä asioita, joiden toimivuus on arjen sujumiselle tärkeää. Ellei sosiaalitoimi ole näistä muistuttamassa, ne voivat unohtua:

- lastenvaunujen ja pyörätuolien säilytys
- puhelinkopit
- ei lumikasoja kulkureiteille
- piharakennusten käyttö
- reitit ja polut oikeissa paikoissa
- leikkipaikat, niiden aurinkoisuus
- istuskelu- ja tapaamispaikat.

9. Lähikauppa vai ei

Lähikauppojen ohella vaaravyöhykkeessä ovat myös lähiöiden ostokeskukset. Mitkä ovat lähiöparannuksen mahdollisuudet tukea lähikaupan asemaa lähiössä?

11. Uudet työpaikat

Lähiöuudistus on jo jossain johtanut asukkaiden perustamien osuuskuntamuotoisen yritystoiminnan syntymiseen. Tällöin sosiaalitoimi on usein toiminut moottorina.

Kestävä kehitys

Kestävä lähiöparannus syntyy vain yhteistyöllä. Mennyttä päivää on se, että sosiaalitoimi antaa lausuntoja teknisen toimen hankkeista, mukaan on mentävä todella.

Organisaatiot ja vastuuhenkilöt

Perusparannuksen kokonaisuus - tavoitteet ja toteuttaminen on tehtävä yhdessä. Onnistumisen edellytys on yhteinen organisaatio ja sovitut vastuuhenkilöt. Aikataulujen on oltava yhteisiä ja niiden on kirjauduttava kaikkien osapuolien toimintasuunnitelmiin ja päätöksiin. Rahoitus ja toiminta lähiöparannuksen jälkeen vaativat myös yhteistyötä.

Kohti avopalveluja

Sosiaali- ja terveydenhuolto ei voi muuttaa palvelujaan avopalveluiksi pelkkänä oman toimintansa muutoksena, vaikka haluaisi. Muutoksen onnistuminen asettaa vaatimuksia myös ympäristölle.

10. Uudenlaiset palvelut

Joustavalla toiminnalla ja ennakkoluulottomuudella on mahdollista luoda sosiaali- ja terveystoimen perinteisten palvelujen rinnalle ja tueksi uudenlaisia toimintatapoja kuten:

- päivähoitoa vanhuksille
- naapuriapua
- kriisipalvelua
- kuljetusten järjestämistä
- pienimuotoista terveysneuvontaa

12. Julkinen liikenne

Uuteen kokonaissuunnitelmaan kuuluvat myös julkisen liikenteen reitit sekä pysäkkipaikat. Palveluliikennettä ja matalalattiabusseja ei pidä unohtaa.

Lähiöparantaminen
omalta osaltaan
antaa tilaisuuden avopalvelujen
edellytysten luomiseen.
Se on sekä katalysaattori
että keino!

Lisätietoja

Ideakortteja:

1. YHTEISTILAT Asuminen -palvelut
2. YHTEISTILAT II Kaupunginosan kerhotiloja
3. TIEDONKERUU aluekuvauksessa.

Aiheita:

Kauppinen, T. & S. Sankkila 1996. Kadonnutta tilaa etsimässä. Yhteistilojen käyttö ja mahdollisuudet. STAKES Aiheita 10/1996.

Ylinen H. 1995. Mutta kun ei ole tilaa. Yhteistilat sisällä ja ulkona Espoon Kivenlahdessa. STAKES Aiheita 38/1995.

Lisätietoja Stakes/YMP, Ympäristö ja hyvinvointi.

Marja Kurenniemi, PL 220, 00531 HELSINKI, puh 09-39671, fax 09-39672201,
marja.kurenniemi@stakes.fi